

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ 'Από τῆς 1 'Ιανουαρίου ἕως 1 'Ιουλίου 'Εσωτερικοῦ δρ. 8. — 'Εξωτερικοῦ φρ. γρ. 8.	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ MIX. I. ΓΑΛΑΝΟΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ «'Αναπλάσεως» καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου Ἰδρυ. Φιλέσσα, 5, παρὰ τὴν Γερὰν Σύνθετον.
---	--	---

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ὁγδοηκονταετηρίς τοῦ Βίρχωβ καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταδικη-
τῶν ὀλιστικῶν καὶ δαρβινιῶν θεωριῶν. — Ἐπίσχερα τὴν ζωὴν,
ὅπως Π. Κ. Γκορογιάννη — Πλάναι τῆς κ. Παρρέν περὶ ἐπιστήμης
καὶ τῆς κατὰ Μωϋσῆ κοσμογονίας. — Καρέλου Φλέγελ ὑπὲρ τῶν
δεινοπαθούτων σπογγαλιῶν. — Τὸ διήγημα τῆς «'Αναπλάσεως» ἢ
Πραγματικῆς Ζωῆς, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ Κρυ-
σταλλίας Δασκαλοπούλου.

Η ΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΒΙΡΧΩΒ ΚΑΙ Η ΥΠ' ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΩΝ ΟΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΡΒΙΝΕΙΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ

Ὅχι παγγερμανικαί, ἀλλὰ παγκόσμιοι δύναται νὰ ὀ-
νομασθῶσιν αἱ πρὸ τινων ἐβδομάδων ἐν Βερολίῳ γενόμε-
ναι ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ὁγδοηκαστῇ ἐπέτειῳ τῆς γενήσεως τοῦ
μεγάλου Γερμανοῦ ἱατροῦ, φιλοσόφου, καὶ πολιτευτοῦ Ρο-
δόλφου Βίρχωβ. Πολυάριθμοι καὶ σπουδαιότατοι εἰνε αἱ
πρὸς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν υγιειαν καὶ ζωὴν τῆς
ἀνθρωπότητος πολυάριθμοι ὑπηρεσίαι καὶ ἐκδουλεύσεις τοῦ
περικλεοῦς ἀνδρός, δικαίως δὲ καὶ ἐσχάτως ἀκούη προση-
γορεύετο ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς νεωτέρας ἱατρικῆς ἐπι-
στήμης.

Ἡ ὅλως ἐξαιρετικὴ αὐτῇ καὶ ὑπέροχος θέσις τοῦ Βίρ-
χωβ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπιστήμης, ἥς ἐξακολούθει νὰ δια-
τελῇ ὁ σκηπτουχὸς παρὰ τὸ βαθὺ γῆρας του, ἐξηγεῖ τὴν
ὅλως πρωτοφανῆ καὶ ἐκλαμπρὸν πομπήν, μεθ' ἧς ἐπανηγυ-
ρίσθη ἐσχάτως ἡ ὁγδοηκονταετηρίς του. Αἱ πρὸς τιμὴν
αὐτοῦ ἑορταὶ διεξήχθησαν τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Παθολο-
γικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Βερολίνου, ἀλλ' ἐν τῇ συνεισέσει
τῇ γενομένῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ παρέστησαν πάντες οἱ
ἐξέχοντες ἀντιπρόσωποι τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιστήμης. Ἐκτὸς
τῶν Πανεπιστημίων καὶ τῶν Ἀκαδημιῶν ἀντεπροσώπευ-

θησαν καὶ πάντα τὰ τιμῶντα καὶ σεβόμενα τὰς ἐπιστήμας
κράται, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κώχ, τοῦ ὁποίου τὴν ἀντιφθισικὴν
ἀλύμψην ἐν ἔτει 1890 κατήγγειλεν ὁ Βίρχωβ ὡς ἐνίσχυ-
ρον νὰ φέρῃ τὴν σωτηρίαν, σχεδὸν μόνος αὐτὸς διαγνώσας
τὴν ἀλήθειαν, ὅτε ὁ ἕλλος ἐπιτημονικὸς κόσμος ἐπε-
κρόται καὶ ἐξύμνει, καὶ αὐτὸς, λέγομεν, ὁ Κώχ, γεραίρων
τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀντιπάλου του, προσῆλθε μετὰ τῶν ἄλ-
λων, ὅπως καταθέσῃ τὴν εἰσφορὰν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ θαυ-
μασμοῦ του.

Τὸν ἐναρετήριον λόγον ἐξεφώνησεν αὐτὸς ὁ Βίρχωβ, εἰ-
πόν πρὸς τοὺς ἄλλους· «Θά μοι ἦτο δύσκολον νὰ συγκατ-
τάσω τὰ αἰσθήματα τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς ἐπάσεως,
ἐνδοκίμενος ἐνώπιον δηγύρεως τοσοῦτον ἐξόχου, ἂν ἡ
ἐπιστήμη δὲν περιώριζεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πᾶσιν
(περηψύειαν». Ἀδύος χρυτοῦς καὶ πολῦτιμος, τὴν με-
λέτην τοῦ ὁποίου λαμβάνομεν τὸ θάρρος νὰ συστήσωμεν εἰς
ἐκείνους τῶν παρ' ἡμῖν ἐπιτημῶνων, οἵτινες, μὴ λαβόντες
τὸν καιρὸν νὰ ἐγκύψωσι μετὰ σοβαρότητος εἰς τὰ μεγάλα
φιλοσοφικοεπιστημονικὰ ζητήματα, ἀφείλοντες δὲ νὰ θεω-
ρῶσι τιμὴν τῶν ἂν ἐγίνοντο δεκτοὶ ὡς θυρωροὶ παρὰ τῷ
Βίρχωβ, ἐμποροῦνται ἐν τούτοις ἐπάσεως γελοίας παρε-
χούσης εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ συμπεριληφθῶσιν ἐν τῇ
ἑμοταξίᾳ τῶν ἀλεκτόρων καὶ τῶν ἐνδιάνων.

Εἰς τοὺς συντάκτας ἱατρικῶν περιοδικῶν ἀπόκειται νὰ
ἀναφέρωσι καὶ ἐξάρωσι τὴν εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην
περιφρὴν συμβολὴν τοῦ περ φανοῦς θεμελιωτοῦ τῆς περὶ
βιολογικῶν κυττάρων θεωρίας. Εἰς τὴν «'Αναπλάσιν»
ἀπλῶς ἀνήκει τὸ καθήκον νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας
τῆς τὰς δοξασίας αὐτοῦ περὶ τῶν ζητημάτων τῆς αὐτο-
μίτου γενέσεως τῆς ζωῆς, τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀν-
θρώπου καὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ὁ Βίρχωβ περὶ τῆς αὐτομάτου γενέσεως.

Ἐν ἔτει 1877 ὁ Χέκελ πρότεινεν ἐνώπιον τοῦ συνε-
δρίου τῶν φυσιοφῶν τῆς Γερμανίας νὰ ὑποστηριχθῇ δι'
εὐχῆς καὶ ἐνεργείας του ἡ εἰς τὰ σχολεῖα εἰσαγωγή τῆς
περὶ κόσμου, ἀνθρώπου, γενέσεως τῆς ζωῆς καὶ παραγω-

γῆς τῶν εἰδῶν ὀλιστιᾶς θεωρίας. Ὁ Βίρχωβ καταπολέμησε τὴν πρότασιν, ἀπορριφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ συνεδρίου πανηγυρικῶς. Ἴδου δὲ τί εἶπε περὶ τοῦ ζητήματος τῆς αὐτογένεως τῆς ζωῆς. «Τὸ ζήτημα τῆς αὐτογένεως τῆς ζωῆς εἶνε ἀρχαϊότατον, ἀνερένη δ' ἐκ νέου μετὰ τὴν Δαρβίνειον ὑπόθεσιν περὶ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν οὐδὲ ἐν θετικῶν γεγονόσιν ὑποδεικνύον ἡμῖν, ὅτι συνέβη ἔστω καὶ ἅπαξ μόνον αὐτόματος τῆς ζωῆς γένεσις, καὶ ὅτι μᾶζά τις ἐκ τοῦ συνεπειρημένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ Σαρ μεταβλήθη αὐτομάτως εἰς ἐν ὁργανικόν. Οὐδεὶς ποτε ἐγγώρισεν αὐτόματον τῆς ζωῆς γένεσιν, οἱ δὲ τὰ ἐναντία βεβαιούντες δὲν διαψεύδονται ἀπὸ τοῦ θεολογοῦντος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦς σοφοῦς ἐπιστήμονας. Καὶ ἡ περὶ αὐτομάτου γένεως τῆς ζωῆς θεωρία οὐ μόνον δὲν πρέπει νὰ διδάσκηται εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν περὶ δημιουργίας διδασκαλίαν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ διδάσκηται οὐδὲ ὡς ἀπλὴ πρότασις θεωρίας τῶν φυσικῶν καὶ πειραματικῶν ἐπιστημῶν». (Λόγος Βίρχωβ ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου τῶν ρυσιδιδῶν. Revue Scientifique Δεκεμβρ. 1877).

Ὁ Βίρχωβ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου
Περὶ δὲ τῆς ἐκ τοῦ πιθήκου καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν Δαρβίνειον ὑπόθεσιν περὶ ἐξελιξέως ἰδού τί ἐλάλησεν ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ὁ Βίρχωβ. «Ὅτε πρὸ δέκα ἐτῶν μᾶς παρουσιάζετο μικρόν τι κρανίον εὐρεθὲν ἐν δ' ἡ τινι ἡ σπηλαίῳ, διεβλέπομεν εἰς αὐτὸ τὰ τεκμήρια ὄντων πιθηκοειδῶν καὶ ἀγρίων· ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ τεκμήρια ταῦτα καὶ αἱ σκέψεις μας ἐμυδενίσθησαν, ἐπειδὴ μεταγενέστεραι ἔρευναι ἀπέδειξαν, ὅτι τὰ κρανία ἐκεῖνα ἀνήκουν εἰς ἄτομα κοινῶν ἀνεπτυγμένους, πολλοὶ δὲ τῶν σήμερον ζόντων θὰ ἦσαν εὐτυχεῖς, ἐὰν τὰ κρανία τῶν ἦσαν τοῦ μεγέθους τῶν ἀνευρεθέντων καὶ κατ' ἀρχὰς θεωρηθέντων ὡς πιθηκοειδῶν καὶ ἀγρίας καταστάσεως κρανίων. Τὰ δὲ σημεῖα ἀνακαλυπτόμενα καὶ ἐπιστημονικῶς βεβαιούμενα γεγονότα μᾶς πείθουσιν, ὅτι μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρώπου ὑπάρχει ἀνεκαθεν εὐκρινὴς διαγεγραμμένον μέγα χάσμα, οὐδὲ δυνατόν νὰ θεωρήσωμεν, ὅτι ἡ ὑπόθεσις περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἐτέρου ζώου ὄντος ἐνισχύεται ὑπὸ ἐπιστημονικῶν ἐκζητήσεων. Ὁ φεῖλω δὲ διαφροδῶν νὰ ὁηλώσω ὑμῖν, ὅτι πᾶσαι αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματικαὶ καὶ πειραματικαὶ ἐρευναι μᾶς ἀπομακρύνουσιν ἀπὸ τῆς προτεινομένης λύσεως».

Κατὰ δὲ τὸ 1882, ἐπὶ τῇ θανάτῳ τοῦ Δαρβίνου, ὁ Βίρχωβ, ἐκφωνήσας ἐπικύδειον λόγον ἐν συνεδρίᾳ τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ συνελεύσεως ἀνθρωπολογικῆς ἐταιρίας, εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Δὲν πρέπει νὰ αἰτιώμεθα τὸν Δαρβίνον, ἀλλὰ τοὺς ἡμετέρους τῆς Γερμανίας φυσιοδίφας, ὅσοι διέστρεψαν τὰς θεωρίας τοῦ μέχρι τῆς ὀλιστιᾶς δοξασίας. Αὐτὸς οὗτος ὁμολογεῖ, ὅτι αἱ ἀνατομικαὶ

καὶ φυσιολογικαὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου γνώσεις τοῖς ἦσαν λίαν περιορισμέναι· ὅσον δὲ καὶ ἂν παρωθήσασθαι τὰς περὶ γένεσιν τοῦ ἀνθρώπου ὑποθέσεις, φέρονται εἰς τὸ τυμπόρασμα, ὅτι ἡ πρὸ τινος ἀποδεχθεῖσα ὑπὸ πολλῶν θεωρίᾳ περὶ ἐκπορεύσεως αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλου ζώου ὁργανισμοῦ οὐδεμίαν ἔχει ἐπιστημονικὴν ὑπόστασιν. Ἡ θεωρία αὕτη ἀποδεικνύεται ψευδής, ἐγὼ δὲ θεωρῶ ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐταιρία κέκλυται νέον τίτλον δόξης μὴ θαμβώσασθαι ὑπὸ τῆς Δαρβίνειου θεωρίας καὶ διατηρήσασθαι πλῆρην ἀταρξίαν καθ' ὃν χρόνον αὕτη ἐγένετο μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀποδεχτὴ ὑπὸ πολλῶν ἐπιστημῶν».

Ὁ Βίρχωβ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Τοῦ Φόγτ δημοσιεύσαντος μακρὰν ἐκθεσιν περὶ δὴδεν ἀποδείξεων κατὰ τῆς πνευματικότητος τῆς ψυχῆς, ὁ Βίρχωβ, προκληθεὶς νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην του, ἀπεφάνθη ὡς ἑξῆς: «Αἱ ἀποδείξεις τοῦ Φόγτ δὲν μ' ἐπεισαν. Ἡ ἐνότης τῆς συνειδήσεως εἶνε ἀλήθεια ἰσχύουσα καὶ καθολικῶς ὁμολογουμένη, ἐπ' αὐτῆς δὲ στηρίζεται ἡ ἀποδοχὴ ἐσωτικῆς βάσεως τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ἐγὼ ὅσον δὲ τοιαύτη βᾶσις δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ἰδιαιτέρον ἀπλοῦν τοῦ σώματος ὄργανον, οὐδὲν ἐπιστημονικῶς δύναται ν' ἀντικαθῇ κατὰ τῆς δοξασίας, ὅτι ἐκτός τῆς ψυχαγωγικῆς ὕλης ὑπάρχει ἐν ἡμῖν καὶ ὃν ἄλλον, ἀσπύκτον, ἐν ἐνὶ λόγῳ πνευματικόν. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἰδεῶν ἔλαβον τὸ ἐνδόξιστον τὴν μὲν καθαρῶς ὀλιστιᾶν· δόξαν, καθ' ἣν ἡ συνείδησις χαρακτηρίζεται ὡς ἀπλὴ τοῦ ἐγκεφάλου λειτουργία, νὰ θεωρήσῃ ὡς αὐθαίρετον, τὴν δὲ μεταφυσικὴν θεωρίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἰδιαιτέρας ψυχῆς ὡς δυνατὴν καὶ θεδικαιολογημένην. Καὶ νῦν ἐγώ, μετὰ τὰς νέας τοῦ Φόγτ ἀντιπαρατηρήσεις, δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ, ὅτι ἡ περὶ πνευματικότητος τῆς ψυχῆς θεωρία εἶνε σφαλὲρ ἢ ὅτι στερεῖται λογικῆς βάσεως».

Τοιαῦται, φίλοι ἀναγνώσται, εἶνε αἱ περὶ τῶν ὑψίστων ζητημάτων πεποιθήσεις τοῦ ἐνδόξου ἐπιστήμονος, ἡ ἐσότης τῆς ὀγδοηκονταετηρίδος τοῦ ὁποίου προσέλασε τόσον περιφανεῖς ἐκδηλώσεις τιμῆς ἐκ μέρους Παναπιστημίων, Ἀκαδημιῶν καὶ Κυβερνήσεων, καὶ ἔφερε πρὸς αὐτὸν τοὺς διαπρεπεστάτους τῶν σύγχρόνων ἐπιστημόνων, ἀποτίοντας τὸν εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ καὶ ὁμοίως πρὸς αὐτὸν φρονόσι πάντες οἱ σπουδασταὶ καὶ ἄλλοις τῆς ἐπιστήμης ἀντιπρόσωποι, παρὰ τὰς ἡγουρτικὰς ἡγεμῶνας διαβεβαιώσεις ἑλλήνων τινῶν ἐπιστημῶν ἢ δημοσιογραφικῶν, διακηρυττόντων, ὅτι δηδὲν ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη ἐτάθη ὑπὲρ τοῦ ὀλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας.

Εὐτυχῶς αἱ εὐσεβεῖς πεποιθήσεις, αἵτινες κυροῦνται καὶ ὑπὸ τῶν ἐρευνῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἀποφάσεων ἡδῶν, οἱ δὲ Βίρχωβ, ὁ Πιατέρ, ὁ Κλαύδιος Βερνάρδος, ὁ Φλουράνης, ὁ Φραγκλίν, ὁ Ἀμπέρ, ὁ Καρτεράζ, ὁ Ἀγασί, ὁ Λιέζι, συνεχίζετε τὴν παράδειγμα τοῦ Βίλλεμ

δου, τοῦ Ἰπποκράτους, τοῦ Γαλινοῦ, τοῦ Ἀρχιμάδου, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Κεπλέρου, τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ Κοπερνίκου, τοῦ Βυρῶν, τοῦ Λεβεντιῆ, τοῦ Καρτερίου, εὐτυχῶς λέγομεν, αἱ εὐσεβεῖς τούτων πεποιθήσεις κερδίζουσιν ἔδη σπουδαῖον ἔδαφος ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ κόλπῳ τῆς Ἑλλάδος· ἐν μέσῳ δὲ τοῦ συνέχοντος ἡμᾶς ζήτου τὸ παρήγορον τοῦτο φαινόμενον ἀποτελεῖ τὴν λαμπροτέραν ἀκτῖνα αἰσιωτέρου μέλλοντος ἡμῶν.

ΕΜΙΣΗΣΑ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

«Διὰ τοῦτο ἐμίσησα τὴν ζωὴν, διότι μοχθηρὰ ἐσθνηται εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν ἡλίων.» (Ἑκκλησιαστής Β'. 17).

Οὐδεὶς μισάνθρωπος καὶ οὐδεὶς ἀπαισιόδοξος ἐξηγγεῖλε ποτε διὰ μικροτέρας φράσεως τὴν ἀπογοήτευσιν τοῦ ζῆν. Οὐδ' εἶνε ἀνάγκη πολλῆς μελέτης, ἵνα νοηθῇ ἡ ἐνοχὸς πλάνη ἢ προκαλέσασθαι τοὺς λόγους τούτους. Καὶ τίς ὅμως ἐξ ἡμῶν δὲν ἐνέπεσεν, ἀπαξ τουλάχιστον, εἰς τὸν πειρασμόν νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτοὺς; Ἀληθῶς ὁ Σατανᾶς μᾶς πειράζει δεικνύων διὰ τοῦ φωτός τῆς κολᾶσεως οὐχὶ τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὡς ποτε εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ τὴν ζωὴν μὲ τὰς ἀσχημίας καὶ τὰς ἀσχύνας τῆς. Καὶ τότε ἡ ἀπογοήτευσιν μᾶς συνέχει. Ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ζῶμεν; Ἐρωτῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τότε. Τί ὠφελεῖ νὰ εἰσελθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν πλὸν ἐκεῖνον τῆς ζωῆς, νὰ ἐνώσωμεν τὰς μεμψιμοιρίας μας μὲ τὴν δόξαν ἁρμονίαν τῆς περὶ ἡμᾶς κρατούσης τάσεως ὀργῆς καὶ ὀλίψεως;

Σκέψεις ἀντιχριστιανικαὶ αἱ τοιαῦται. Ὁ χριστιανὸς ἀφίλει ν' ἀγαπᾷ, ὅχι νὰ μισῇ τὴν ζωὴν. Ἀτελὴ καὶ μάλιστα σκληρὰν εὐρίσκει αὐτὴν ἐνίοτε· ἀλλ' εἶνε ἀγαθὴ, διότι εἶνε σχολεῖον, διδάσκον ἀγαθὰ εἰς τὸν εὐπειθῶς θέλοντα νὰ διδάσκηται· περίφρακτον εἶνε πεδίον, ἐνθα ἄγωνιζόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ ὁμοιωτός, τὸν ὁποῖον συχνὰ καταδραπνύμεν καὶ διακηρύττουμεν ἕνεκα πολλῆς φειδωλίας ἢ ἀπειθείας, ἐλάβομεν ὅμως παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὀφείλομεν νὰ τὸν ἀποδώσωμεν Ἀυτῷ χρησιμοποιοῦντάς γῃ, ἵ' ἡ ἐπιστήμη τὸν ἐρημοῦσαι ὕδαλαι, ἀλλὰ καὶ γόνιμοι βροχαί. Ἐνὶ τέλος, ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, τοῦ Θεοῦ ὄρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ καταρῶμεθα, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ δὲν τὸ καταρῶμεθα.

Ἴνα ἀγαπῶμεν τὴν ζωὴν, δὲ προσέχωμεν ὅχι εἰς ὅ, τι μᾶς ἐδωκεν ἢ δίδει, ἀλλ' εἰς ὅ, τι ἡμεῖς ὀφείλομεν εἰς αὐτὴν νὰ δίδωμεν. Τοὺς ἀνθρώπους ἀγαπῶμεν ὅχι ἀναλόγως τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον πρὸς ἡμᾶς ἐπράξαν, ἀλλ' ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς θέλομεν πρὸς αὐτοὺς νὰ πράξωμεν. Ὅμοίως καὶ πρὸς τὴν ζωὴν μᾶς συνδέουσιν ὅχι τὰ εὐεργετήματα, τὰ ὅποια φειδωλῶς μᾶς παρέχει, ἀλλὰ τὰ καθήκοντά μας. Θέλει, ψυχὴ μου, ν' ἀγαπᾷ τὴν ζωὴν; Σκέπτου πᾶν ὅ, τι δύνασαι ἐν αὐτῇ ὠφελίμην πρὸς τοὺς

ἄλλους καὶ πρὸς σεαυτὴν νὰ πράξεις. Ὑπάρχει καὶ μία εἴτω ὥρα, καθ' ἣν εὐρίσκεται τὴν ζωὴν ὀχληρὰν καὶ κενὴν; Ἐσο βίβατα ἔτι, τὴν θραν ἐκείνην οὐδὲν εἰργάσθης καὶ οὐδὲν ἐπράξας εἰς ἀνάπτυσιν τῆς διαγωγῆς ἐν τῇ ἀληθείᾳ, εἰς καθαρίαν τῆς συνειδήσεως, εἰς ἐκρίζωσιν τῶν ἐλαττωμάτων σου, εἰς ἐπίτευξιν τῆς μετανοίας, εἰς φωτισμόν διὰ τῆς εἰς Χριστὸν ἐρυσόδου πίστεως, οὐδένα εἶδες, ἵνα ἀγαπήσῃς, βοηθήσῃς, παρηγορήσῃς, ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν τρισάγιον Θεόν διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ βίου σου, μακρὰν δὲ τῆς πίστεως τῆς ἐρυσόδου πλάνηςται μεμονωμένη καὶ ἀπαισιόδοξος.

Θάρρος, ὦ ψυχὴ μου! Ἀγαθὴ εἶνε, ὅχι κακὴ ἡ ζωὴ, γόνιμος, ὅχι ἄγονος, ὁδὸς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἡμῶς ἄγουσα διὰ τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς πίστεως τῆς δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐρυσόδου ἡμῶν πίστεως. Καὶ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τούτου, τοῦ ἀοράτου καὶ ἀπροσέτου ἔτι, ὦ τοῦ θαύματος! ἀκτῖνες περιλάμπροι ἐκπέμπονται καλλύνουσαι καὶ ἁγιάζουσαι τὴν ζωὴν.

Η. Κ. Γκοργιάννης

Διάκονος τῆς ἐν Γαλιζίᾳ Ἑλλ. ἐκκλησίας.

ΠΑΝΑΙ ΤΗΣ Κ' ΠΑΡΡΕΝ ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΜΟΥΣΗ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑΣ

Ἐγνωρίσαμεν πολλοὺς ἀνδρας διαβάλλοντας καὶ κατασυκοφαντοῦντας τὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' ἐνομιζόμεν, ὅτι μία γυνὴ θὰ ἦτο πάντοτε εὐλαβεστέρῃ πρὸς αὐτήν, ἀπὸ ἡμφοτέρων εἶνε γένους θηλυκοῦ. Τὴν ἰδέαν μας ταύτην ἀνεκοινώσαμεν ἑσχατῶς καὶ πρὸς τινὰ φίλον, δυσφοροῦντα δι' ὅσα εἰς τὴν ἐπιστήμην ἀπεδιδωκεν ἐν τῇ γυναικὶ ἡδὴ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἀναπλάσεως» ἀρθρῶν τῆς ἡ. Παρρέν, χωρὶς ν' ἀναχαιτισθῇ ὑπὸ τοῦ θηλυκοῦ γένους, τὸ ὁποῖον γυνὴ καὶ ἐπιστήμη ἔχουσι κοινόν. Ἀλλ' ὁ φίλος μας, πολὺ πειρὸς ἀνὴρ, μᾶς συνεβούλευσε νὰ κάμνωμεν εἰς τὸ ἐξῆς διακρίσεις μεταξὺ θηλυκῶν καὶ θηλυκῶν, καὶ μᾶς ἐβεβαίωσε, ὅτι ἡ γλῶσσα ἐνὸς θήλεος, δταν θέλῃ νὰ πληρῇ ἄλλο θῆλυ, τῷ προξενεῖ πάντοτε ὅσον κακὸν δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρουν ὁμοῦ χίλια μάχαιραι ἀνδρῶν καὶ ἰσάριθμοι σκορπίοι.

Παρ' ἄλλην τὴν ὑπόληψιν, ἣν τρεφομεν πρὸς τὸν σεβαστὸν φίλον μας, τολμῶμεν νὰ διαφωνήσωμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸς αὐτόν. Ἡ Κυρία Παρρέν ἔγραψε πρᾶγματι, ὅτι αἱ ἐπιστήμη σήμερον φέρει τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου — τῆς γῆς τουλάχιστον εἰς πολλὴ περισσοτέρας χιλιάδας ὁρίσας ἀπὸ ὅ, τι διαχυρίστησαν οἱ ἑβραῖοι συγγραφεῖς, καὶ ὅτι αἱ Φυσικαὶ Ἱστορίαι διαμφισβητεῖ μετ' ἐπιχειρημάτων ἀδιαφιλονεικῶν τὴν ἀκρίβειαν τῆς κοσμογονίας κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν πάντοτε προέλευσιν. Καὶ εἶνε μὲν τεράστιαι ἀνακρίσεις καὶ χονδροειδεῖς ψευδολογίαι αἱ

βεβαιώσεις αὐται· ἀλλὰ προκειμένου περὶ τοῦ ἐλαττηρίου αὐτῶν, διατάζομεν νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς θηλυκὴν κακεντρέχειαν, φρονούντες μᾶλλον, ὅτι πρόκειται περὶ δημοσιογραφικῆς ἐπιπολαιότητος, ἐκδηλωθείσης οὕτως ἱταμῶς ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ χαλινοῦ τῆς εὐσεβείας. Ἐκτὸς πλέον ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην κυρίας τινός, ἥτις διαμαρτυρήθη κατὰ τῆς ἀποφάνσεως τοῦ φίλου μας, ἐπιμεινύουσα, ὅτι ἡ εὐθύνη τῶν ἱσχυρισμῶν τῆς κ. Παρρέν δέον νὰ καταλογισθῇ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἄνδρας. Διότι ἄνδρες, λέγει, εἶνε οἱ πρωταγωνιστοῦντες εἰς τὸ νὰ συκοφαντῶσι τὴν ἐπιστήμην παριστῶντες ὡς δοξασίας ἰδικὰς τῆς τῆς ἰδικῆς των φαντασιοπληξίας, δὲν εἶνε δὲ ἄπορον, κατὰ τὴν κυρίαν ταύτην, ὅτι τὸ σύστημα των ἠκολούθησε καὶ γυνὴ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες, φύσει μὲν ἀνῆκουσιν εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον, ἀλλὰ διαθέσει τείνουσι νὰ ὑπεισέλθωσιν εἰς τὸ γένος τῶν ἀνδρῶν.

Ἀφ' ὧντες εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν νὰ ἐκλεξώσιν οἰανδήποτε γνώμην ἐκ τῶν ἀνωτέρω κρίνουσιν εὐλογητέραν, ἐρχόμεθα ἡμεῖς εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἱσχυρισμοῦ τῆς κ. Παρρέν, ὅτι θῆθεν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ Φυσικὴ ἱστορία θεωροῦσι τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου—τῆς γῆς τοῦλάχιστον πολὺ ἀρχαιότεραν παρ' ὅ,τι δι' ἱσχυρίσθησαν οἱ Ἑβραῖοι συγγριφεῖς καὶ διαμψιδοῦντες μετ' ἐπιχειρημάτων ἀδιαφιλονεικῶν τὴν κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν προέλευσιν ἀκρίβειαν τῆς κοσμογονίας.

Ἰσχυρίζεται λοιπὸν ἡ κ. Παρρέν ὅτι κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἡ ἀρχὴ τοῦ κόσμου, τῆς γῆς τοῦλάχιστον, εἶνε κατὰ πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν ἀρχαιότερα ἀπὸ ὅ,τι δι' ἱσχυρίσθησαν οἱ ἑβραῖοι συγγραφεῖς. Συγγραφεὺς ἑβραῖος ἐννοεῖται βεβαίως ὁ Μωϋσῆς, ἡ Γένεσις τοῦ ὁποίου ἱστορεῖ τὴν πόλιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἀλλ' ἐρωτῶμεν τὴν κ. Παρρέν· ποῦ βλέπει τὴν ἀντίφασιν ἐπιστήμης καὶ Παλαιᾶς Γραφῆς ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ κόσμου, τῆς γῆς τοῦλάχιστον; Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας, ἡ Παλαιὰ Γραφή δὲν ὀρίζει χρόνον καὶ ἡλικίαν, ἀλλ' οὕτε καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἐν ἀρχῇ, λέγει ἡ Γένεσις, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Τί βεβαίον τοῦτο; Ἀπλῶς ὅτι ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ εἶνε γεγονότα ἐμφανισθέντα ἐν χρόνῳ διὰ δημιουργίας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Πότε ὁμοῦς ἔγενεν ἡ δημιουργία αὕτη; Πρὸ πόσων χιλιάδων ἐτῶν; πρὸ πόσων χιλιάδων ἡ ἐκαστομυρίων αἰώνων; Ἡ Γραφή δὲν ὀρίζει, οὔτε ἀκριβῶς, οὔτε κατὰ προσέγγισιν. Πῶς λοιπὸν εἶνε δυνατόν νὰ διαψεῦδῃ ἡ ἐπιστήμη τὴν Γραφὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς χρονικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἡλικίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς γῆς, ἀφοῦ ἡ Γραφή δὲν ὥρισε πρῶτος ἡλικίαν τινὰ οὔτε τοῦ κόσμου ἐν γένει, οὔτε τῆς γῆς ἰδιαιτέρως; Πῶς ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ διάψευσις ὅπου δὲν ἐδόθη καμμία βεβαίωσις, οὐδὲ ἀπλὴ καὶ εὐκασία ἐξεφράσθη;

Ἀλλ' ὁ περὶ θῆθεν ἀντιφάσεως μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ Γραφῆς ἱσχυρισμὸς τῆς κ. Παρρέν ἀποβαίνει ἐπιφαιδρότερος καὶ ἀστοχότερος, ἐπὶν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι οὐδὲ ἡ ἐπιστήμη ἔχει ὀρίσει χρόνον τινὰ διὰ τὴν

ἀρχὴν τοῦ κόσμου καὶ τῆς γῆς. Διότι οἱ μὲν ὑλόφρονες φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ὕλη εἶνε αἰώνια, οἱ δὲ ἀποδεχόμενοι τὴν ἐν χρόνῳ δημιουργίαν τῆς ὕλης εἶνε σύμφωνοι εἰς τὸ ὅτι ὑπὸ ἐποχὴν χρόνου ἡ ἀρχὴ τῆς δημιουργίας εἶνε ἐπιστημονικῶς ἀπροσδιόριστος, μὴ δυναμένη νὰ ἐρισθῇ, οὔτε κατ' ἀκρίβειαν, οὔτε κατὰ προσέγγισιν.

Ἡ Παλαιὰ Γραφή λοιπὸν δὲν ἔχει προσδιορίσει ποτὶς λόγῳ χρόνου τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου καὶ τῆς γῆς, δὲν ἔχει ὀρίσει διόλου τὴν ἡλικίαν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος οὐδεμίαν ἔχει γνώμην, διότι δὲν δύναται νὰ προσῇ εἰς προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς δημιουργίας καί μόνον ἐκτὸς των δυνατῶν εἰς αὐτὴν ἐκζητήσεων καὶ ἐρευνῶν. Καὶ ἥδη ἄς μᾶς ἐπιτρέψῃ ἡ κ. Παρρέν ἐτέραν ἐρώτησιν· ποῦ εὑρεν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη διαψεύδει τὴν Γραφὴν ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἡλικίας τοῦ κόσμου, τοῦλάχιστον τῆς Γῆς, ἐνῷ καὶ ἐπιστήμη καὶ Γραφή οὐδεμίαν γνώμην ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου; Ἡ διάψευσις προὑποτίθεται ἐναντιότητά καὶ ἀντιθέσιν γνώμης· ἀλλὰ ποῖα διάψευσις χωρεῖ ὅπου οὐδεμία ὑπάρχει γνώμη; Πῶς δὲ δύναται νὰ ᾔη διαψευσθῆναι εἰς ζήτημα τι δὲ μὴ ἐκφράσας τίποτε περὶ αὐτοῦ; ἡ πῶς εἶνε τις διαψεύδων ὅπου δὲν εἶπε τί οὐδὲ δύναται νὰ εἴπῃ, οὐδὲ ὑπάρχει τις ὅστις νὰ διευτύπωσιν γνώμην τινὰ;

Ἡ κ. Παρρέν ἄς εὐδοκίησιν νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ πῶθεν προήχθη εἰς τὸν περὶ διαψεύσεως τῆς Γραφῆς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἱσχυρισμὸς τῆς τοῦτον, πρὸ τοῦ ὁποίου φολορροεῖται πᾶσαι αἱ ἀράναι τοῦ μακαρίτου Ψευδοθόδωρου· ἡμεῖς δὲ, προβαλόντες περαιτέρω, ἄς ἐξετάσωμεν μὴ τυχὸν ἡ ἐπιστήμη διαψεύδῃ τὴν Γραφὴν ὡς πρὸς τὸν χρόνον ὅχι πλέον τῆς ἀρχῆς τῆς δημιουργίας, ἀλλὰ τῆς διαμορφώσεως τῆς δημιουργίας, καὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κόσμου καὶ τῆς γῆς ὑπὸ τὸν σημερινὸν αὐτῶν σχηματισμὸν καὶ τὴν παρουσίαν αὐτῶν μορφῶν.

Οἱ ἐπιστήμονες, εἶνε ἀληθές, προσεπάθησαν νὰ προσδιορίσωσι τὴν διάρκειαν ἐκάστης τῶν διαφόρων χρονικῶν περιόδων, αἵτινες ἐχρημάτισθησαν πρὸς σχηματισμὸν ἐκάστου στρώματος τῆς γῆς. Ἀλλ' αἱ διαφωνίαι των ἐκτείνονται πολλὰκις εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐτῶν. Παραλείποντες τὰς περὶ τούτου ἐκθέσεις ἄλλων συγγραφέων, ἐπὶ καλούμεθα τὴν βεβαίωσιν αὐτοῦ τοῦ φανατικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ὑλοφροσύνης Βύχινερ. Ἐν τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον καὶ περίδοι τῆς δημιουργίας» κεφαλαίῳ τῆς «Δυνάμεως καὶ Ἐλπίδος» πληροφορεῖ, ὅτι διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐδάφους, κατὰ μὲν τὸν Bischof ἐχρημάσθη χρονικὴ περίδος 1,004,172 ἐτῶν, κατὰ δὲ τὸν Chevandier 671,788. Ἡ διαφορὰ, βλέπετε, τῶν δύο χρονικῶν προσδιορισμῶν εἶνε πολὺ μικρά· μόλις ἄνω τῶν τριακοσίων χιλιάδων ἐτῶν.

Ἡ ἀσυμφωνία αὕτη τῶν ἐπιστημόνων ὡς πρὸς τὸ χρονικὸν ποσόν, ὅπερ ἀπητήθη διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς δημιουργίας, ἐχορήγησεν εἰς τὸν διάτρητον ἱεροκράτη τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων Μονσαβρέ τὴν εὐκαίριαν εὐφροσύνην

καὶ σαρκαστικωτάτης ἀπαντήσεως. Ὅτε δηλαδὴ ποτε ἐπιστήμην τις ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς δύναται νὰ συμβιβασθῇ ἡ χριστιανικὴ θεωρία περὶ τοῦ χρόνου τῆς διαδοχικῆς δημιουργίας πρὸς τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἐπιστήμης, ὁ Μονσαβρέ τῷ εἶπε· «συμφωνήσατε πρῶτον οἱ ἐπιστήμονες εἰς τὸν δριμυτὸν τοῦ χρόνου τούτου, ἡμεῖς δὲ εἴμεθα ἐτοιμοὶ ν' ἀποδεχθῶμεν καὶ νὰ σὲς ἀκολουθήσωμεν».

Ἀλλ' ἡ κ. Παρρέν θέλει ἴσως μᾶς ἀντεῖπει ὅτι «πολὺ καλὰ» οἱ ἐπιστήμονες διαφωνοῦσι μὲν ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν χρονικῶν περιόδων τῆς δημιουργίας, συμφωνοῦσιν ὅμως εἰς τὸ ὅτι αἱ περίοδοι αὗται ἀπαρτίζονται πάντως ἐκάστη ἐκ πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν· ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν δὲν διαψεύδει τὴν Γραφὴν ὀρίζουσαν τὸν χρόνον τῆς συντελέσεως ὅλης τῆς δημιουργίας εἰς ἡμέρας 6,000.

Μικρὰ διαφωτίσις θέλει ἐξαγάγει, πιστεύομεν, τὴν κ. Παρρέν ἀπὸ τὴν πλάνην, εἰς ἣν σήμερον δὲν ἐμπίπτουσιν οὐδὲ μαθηταὶ καὶ μαθήτριάς των δημοτικῶν σχολείων.

Ἡ Γραφή, εἶνε ἀληθές, ὁμιλοῦσα περὶ χρόνου τῶν διαφόρων δημιουργικῶν διαμορφώσεων καὶ ἐμφανίσεων κάμνει χρῆσιν τῆς λέξεως ἡμέρα. Ἀλλ' ἡ λέξις αὕτη, ἐβραϊστὶ Ἰώμ, τίθεται ἐν τῇ ἱερᾷ Γραφῇ πρὸς δήλωσιν ὅχι μόνον τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς ἡμερησίας στροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἀλλὰ καὶ ἀορίστου χρονικῆς περιόδου, ὡς συμβαίνει ἐν τῇ Γενέσει, ὅπου ἡ μὲν ἀρχὴ τοιαύτης περιόδου δηλοῦται διὰ τῆς λέξεως πρωῒα, τὸ δὲ τέλος διὰ τῆς λέξεως ἐσπέραι.

Ὅτι ἡ Γραφή ἐν τῇ Γενέσει λέγουσα ἡμέρα δὲν μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ὑπὸ τὴν παρ' ἡμῖν σημασίαν αὐτῆς, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐννοεῖ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἡμερησίας στροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, εἶνε ὁλοφάντερον. Διότι, κατὰ τὴν Γραφὴν, ἥλιος καὶ ἄστρα τὴν τετάρτην ἡμέραν ἔγειναν, διὰ νὰ διαχωρίζωσιν ἀπὸ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀπὸ μέσον τῆς νυκτός.

Ἀλλὰ πρὸ τῆς ὑπάρξεως ἡλίου καὶ ἀστρῶν διακρινόντων ἀπὸ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀπὸ μέσον τῆς νυκτός ἡμέρα κατ' ἀνάγκην, ὡς ἡμεῖς τὴν ἐννοοῦμεν, δὲν ὑπῆρχεν· ἐπομένως εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ δεχθῶμεν, ὅτι λέγουσα ἡ Γραφή περὶ ἡμέρας τῆς δημιουργίας πρώτης, δευτέρας, τρίτης, τὴν μεταχειρίζεται ὑπὸ τὴν ἄλλην τῆς σημασίαν. Ποῖαν; Τὴν τῆς ἀορίστου χρονικῆς περιόδου.

Καὶ εἰς ἐνίσχυσιν πρὸς ἐκδοχὴν τῆς λέξεως ἡμέρα ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ, ἐρχεται καὶ τὸ ἐξῆς χωρίον τῆς Γενέσεως (Β'. 4). «Αὕτη ἡ βίβλος Γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο, ἡ ἡμέρα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.» Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ ποιήσεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πρὸ τῶν 6,000 ἡμερῶν τῆς διαμορφώσεως τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἐμφανίσεως φωτός, ζώων καὶ φυτῶν, ὅτε ἡ γῆ κατὰ τὴν Γραφὴν ἦτο ἄόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· προδήλως ἡ λέξις ἡμέρα δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ ἐνταῦθα ἡμέραν τῆς συνήθους ἐκδοχῆς, ἀλλ' ἀόριστον χρονικὴν περίοδον, καθ' ἣν ἐδημιουργήθη ἡ ὕλη τοῦ σύμπαντος, ἡ δὲ γῆ, βαθ-

μηδὲν ἀποχωριθεῖσα, παρέμενεν ἐπὶ μακρὸν ἄρατος καὶ ἀκατασκεύαστος.

Καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ, τῆς ἀορίστου χρονικῆς περιόδου, ἡμεῖς νουσαν τὴν λέξιν ἡμέρα τῆς Γραφῆς ὅχι μόνον οἱ νεώτεροι θεολόγοι καὶ διαπρεπεῖς φυσιοδίται, ὡς ὁ Κυβιέρος, ὁ Βυφὼν, ὁ Φάγκε, ὁ Στοπάνης, ὁ Γουγιώ, ὁ Πότζκς, καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Αὐγουστίνος, ὁ Ὠριγένης, ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται, ὅτι ἡ διαμόρφωσις καὶ συντέλεσις τῆς δημιουργίας ἐγένετο διὰ μακρῶν χρονικῶν περιόδων· ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀγία Γραφή διὰ τῶν 6,000 ἡμερῶν ἐννοεῖ 6,000 ἀορίστους χρονικὰς περιόδους· ἐπομένως καὶ εἰς τοῦτο ἐπιστήμη καὶ Γραφή διατελοῦσιν ἐν ὁμοφωνίᾳ, ἀμφότεραι δὲ διαψεύδουσι τὸν περὶ διαμάχης καὶ ἐναντιότητός των ἱσχυρισμὸν, ὅτι ἡ κ. Παρρέν ἄσχετως παρέλαβε παρὰ συγγραφέων ἀσέβων, οἵτινες, ἀποφεύγοντες νὰ μελετήσωσιν ἀμερολήπτως τὰ τῆς Γραφῆς, πλάττουσι καὶ υἱοθετοῦσι πᾶσαν κατ' αὐτῆς διαβολὴν, γεννωμένην ἐκ τῆς συμμάχιας τῆς ἀπιστίας μετὰ τῆς ἀμαθείας.

Καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲν συμφωνεῖ μόνον εἰς τὰ ἥδη λεχθέντα πρὸς τὴν Γραφὴν, ἀλλὰ καὶ κυρώνει ταύτης τὴν διήγησιν περὶ τῶν φάσεων καὶ περιόδων τῆς δημιουργίας. Βυφὼν, Κυβιέρος, Φάγκε, Στοπάνης, Γουγιώ, Πότζκς, Διεσέρης, Παλλὰς, Δελαβέρος, Δελοῦκος, Δολομειός, Βουβέις, καὶ πλείστοι ἄλλοι, ὅχι μόνον δὲν παραδέχονται τὴν γνώμην, ἣν υἱοθετεῖ ἡ κ. Παρρέν περὶ τῆς συμπεριπλοῦς ἐπιστήμης ὡς ἀναφορῆς δι' ἀναμφισβήτητον ἐπιχειρημάτων τὴν κοσμογονίαν τῆς Ἑβραϊκῆς παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ ὑπεστήριξαν ὅτι καὶ ὁ Γουγιώ, ὁ ἐνδοξος φυσιογνώστης, ὁ προσκληθεὶς εἰς τὴν Ἀμερικὴν πρὸς ὁργάνωσιν μεγάλου ἰδρύματος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν· ὅτι δηλαδὴ «ἡ πλήρης ἁρμονία τῆς ἐξαήμερου τοῦ Μωϋσέως πρὸς τὰ τελευταῖα ἐξαγόμενα τῶν φυσιογνωστικῶν ἐπιστημῶν μᾶς ἀγεί κατὰ λογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀνάγκην εἰς μίαν τῶν ἐπομένων ὑποθέσεων· ἡ ἡ Ἑξαήμερος εἶνε μέρος ἀναπόσπαστον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ ὁ Μωϋσῆς, διειδὼς διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του πάσας τὰς ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ γενομένας ἀνακαλύψεις πρὸς καθορισμὸν τῆς διαδοχικῆς τάξεως τῆς δημιουργίας τοῦ παντός».

Ἡγνῶτε ταῦτα ἡ κ. Παρρέν; Ὅστις μόνον ἴσως δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἡ θρασυτεία τῶν ψευδῶν βεβαιώσεών της· καὶ ἐν τοῦτοις δὲν τῇ ἦτο δύσκολον νὰ διεγθῇ ἐπιφυλακτικώτερα, ἀν' ἐνεφορεῖτο ποῖας τινος εὐσεβείας καὶ ἀνελογίζετο ὅτι γυνή, ἀξιοῦσα νὰ πρωτοστατήσῃ εἰς τὸν φωτισμὸν τῶν ἡμοφύλων τῆς, κακὴν ὁδὸν ἐκλέγει, διακαλούσα παρ' αὐταῖς ἀδίκως καὶ συκοφαντικῶς τὸ κύρος τῶν ἱερῶν Γραφῶν.

ΚΑΡΟΛΟΥ ΦΛΕΓΕΛ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΔΕΙΝΟΠΑΘΟΥΝΤΩΝ ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΩΝ

1. [Χρόνος και φρόνημα στενώς με συνδέονται μετά τοῦ ἀρίστου Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως». Πρὸ ἐνδεκαετίας ἐγνώρισα ἐν Λέρῳ τὸν νῦν διεθνητὴν τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ καὶ κήρυκα τοῦ συλλόγου κ. Μιχ. Ἰ. Γαλανόν· πρὸ διετίας ἰδρυσάμενος ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς «Ἀναπλάσεως» τὸ πρῶτόν μου ἄρθρον, καὶ διὰ τῆς κατατρογυρῆσης τοῦ Γένος παντοίας προπαγάνδᾳ· νῦν δὲ προτίθεμαι νὰ ἀνακοινώσω τοῖς σεβαστοῖς μοι καὶ περισπουδάσταις μέλεσι καὶ ἀναγνώσταις τῆς «Ἀναπλάσεως» τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν τῶν σπογγαλιέων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Συρίας· μετὰ πληθυσμοῦ ἀνωτέρου τῶν 100,000 ψυχῶν, χρῆζουσιν ταχείας θεραπείας, ἥτις θεῖα συνάρει ἤρξατο ἤδη ἀπὸ τινος. Δις δὲ ὕψωσαν ἤδη τὴν «Ἀναπλάσιν» τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῶν δεινοπαθόντων σπογγαλιέων, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1900 καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ 1901. Καὶ ἀρμόζει λίαν εἰς χριστιανικὸν περιοδικὸν τῆς περιουσίας τῆς «Ἀναπλάσεως» νὰ συντελῇ τὰ μάλα διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς μεγάλης διαδόσεως αὐτῆς εἰς θεραπείαν τοσαύτης δυστυχίας τοῦ πληθύνου.

2. [Κατὰ Μάϊον τοῦ 1882 ἐγκαταστάς ἐν Καλύμνῳ πρὸς ἥσυχον βίον, οὗ ἐδίψων, εὐρέθην τάχιστα πρὸ τοῦ δεινοῦ κακοῦ, τοῦ κατατρυχόντος τὴν νῆσον καὶ τοὺς λοιποὺς σπογγαλιευτικοὺς τόπους, ὑπὸ τὴν ἐξῆς περίστασιν. Ἐπιθυμῶν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ προσμηρικὸν φρούριον Καστρί ἐν τῷ βορειοδυτικῷ μέρει τῆς νήσου, ἐναύλωσα λέμβον, παρατήρησας δὲ, ὅτι ὁ λεμβοῦχος, ἀνὴρ ἀπλοῦς καὶ πτωχός, 45 περίπου ἐτῶν, Νικόλαος Στάμπας τὸ ὄνομα, ἐχώλειεν, ῥῥώτησα αὐτόν· ἀπὸ τί πάσχει. Ἐκασθὼν δὲ, ὅτι πρὸ εἰκοσσετίας εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ παραλυσίας, ἐργαζόμενος ὡς σπογγαλιεὺς ἐντὸς σκαφάνδρου ἐν βάρει λίαν μεγάλῳ διηγείτο δὲ μοι ἀπαθῶς ὅλην τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν περὶ τοῦ δεινοῦ κακοῦ, τοῦ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1886 κατατρυχόντος τοὺς σπογγαλιευτικοὺς πληθυσμούς, τοὺς πρὶν τόσον εὐτυχεῖς. Ἡ ἀπλὴ ἀφήγησις τοῦ παθόντος σπογγαλιέως ἤρκεσέ μοι, ὅπως ἐννόησω ὅλον τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, τοῦ τόσον ἀπροσδοκίτως προσπεσόντος πρὸ ἑμοῦ, καὶ ὅπως σφοδρὰς πλησθῶ ἐπιθυμίας νὰ συντελέσω κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ταχύτεραν θεραπείαν αὐτοῦ.

3. [Εἰς οὐδένα νυνεὺν ὡς τότε τὴν ἀπόρατον. ἥτις ταχέως ἐγεννήθη ἐκ τῆς ἐπιθυμίας μου ταύτης, διότι ἡδύνατο νὰ ἐκληθῇ ὡς χιμαιρικὴ, ἀλλὰ προέβην εἰς μελέτην οὐ μόνον τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ καὶ δολιχέρου τῆς νήσου Καλύμνου. ἵνα παρουσιάσω τὸ τρομερὸν κακὸν ἐν θελητικῷ πλαισίῳ, καὶ οὕτως ἐλκυσῶ ὅσω δυνατὸν εὐρύτερον κύκλον συμπαθούντων· ἀλλ' ἤδη μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν, καθ' ἃ δ' ἔχριστος ὑπόλογος τὰς ὑπὲρ τῶν δεινοπαθόντων σπογγαλιέων ἀσθενεῖς μοι προσπαθείας

ἐν Σάμῳ, Κρήτῃ καὶ Κύπρῳ, καὶ ἐν πλείστοις ἄρθροις ὥμιλησα περὶ τοῦ θέματος τούτου ἀνευ πλαισίου, καὶ ἐνταῦθα θεωρῶ τὸ πλῆσιον περιττόν. Ἀρχόμενος διὰ περιγραφῆς τοῦ σπόγγου καὶ τῆς σπογγαλιείας, μεταβαίνομαι εἰς τὸν μέγιστον κίνδυνον, δι' ὑφίστανται ἕνεκα τῆς ἐν τῇ σπογγαλιείᾳ καταχρήσεως τῶν σκαφάνδρων· ἐνθεν μὲν ἡ ζῶη, ἡ ὑγίεια, ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ σωφροσύνη τῶν θυτῶν, ἐνθεν δὲ ἡ ἀναπαραγωγὴ τῶν σπόγγων, ἡ σπογγαλιεὶα καὶ τὸ σπογγεμπόριον, δηλαδὴ ἡ εὐμερὶα καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς τῶν σπογγαλιευτικῶν πληθυσμῶν, καὶ περὶ αὐτὴν ὑποδεικνύων τί ἐγένετο ἤδη ἐν Σάμῳ, Κρήτῃ καὶ Κύπρῳ, καὶ τί δεῖν ἐστὶ γενέσθαι ἐν ταῖς λοιπαῖς σπογγοπαραγωγαῖς χώραις τῆς Μεσογείου πρὸς αἰτίαν λύσιν τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος· δηλαδὴ συνηγορᾷ ὑπὲρ διεθνούς νομοθεσίας, αὐστηρῶς ἀπαγορευούσης τὴν ἐν τῇ σπογγαλιείᾳ κατάχρησιν τῶν σκαφάνδρων.

4. [Ὁ σπόγγος, ὅπως καὶ τὸ κοράλλιον, εἶνε ζωόφυτον μετὰ τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἡ μὲν ὅλη τῆς κατοικίας τοῦ ζωοφύτου τοῦ κοράλλιου εἶνε σκληρὰ, πετρώδης, ἡ δὲ τοῦ σπόγγου μαλακὴ, ἐλαστικὴ, ἐμπεριέχουσα λευκὸν γαλακτώδη ὀπὸν, συγκρατούμενον διὰ λεπτῆς ἐπιδερμίδος μαυρίζουσης ἐν λεπτεπιλέτοις ἀγγεῖοις. Ὁ σπόγγος φύεται εἰς τὰς θαλάσσας τῆς εὐκρατοῦς ζώνης, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Μεσόγειον εἰς βάθῃ διάφορα, ἀπὸ 4 μέχρι 180 μέτρων, ἐπὶ πετρῶν, καὶ ἐν τῇ ἄμῳ μεταξὺ φυκίων, ἀποφεύγει δὲ ἐξ ἴσου τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ λίαν θερμὸν, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὸν σκληρόν. Ἀναπαράγεται δὲ ὁ σπόγγος δι' ἐκκρίσεως τοῦ γαλακτώδους ὀποῦ, ὅστις ἐμπεριέχει τὸν σπόρον διὰ νῆαν βλάστησιν· παρατηρεῖται μεγάλη ἀναπαραγωγὴ νέου σπόγγου ἐκεῖ, ὅπου οἱ κολυμβῶντες ἢ γυμνοὶ δύναιτο καὶ οἱ χειρισταὶ τοῦ κάμακος ἀποσπᾶσι τὸν ὄριμον σπόγγον, ἕνεκα τοῦ διαχομένου ὀποῦ, ἐνθ' ὡς ἐστὶν καταστροφὴ καὶ ἐρήμωσις σπόγγων παρατηρεῖται ἐκεῖ, ὅπου ἐργάζονται οἱ σπογγαλιεῖς διὰ τῶν ἀπαισίων σκαφάνδρων, καταπατοῦντες διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν καὶ τῶν πλατύνων πεδίων τὸν γαλακτώδη ὀπὸν, καὶ τὰ ἐκ τούτου φύμενα σπογγίδια, ἐξολοθρεύοντες καὶ ἐξολοθρεύμενοι. Ὁ σπόγγος αὐξάνει ταχέως, ἔχει δὲ τὴν μέζονα ἔξιν, ὅτε εἶνε 3 ἕως 6 ἐτῶν, ἕνεκα τῆς λεπτότητος τῆς ὑφῆς καὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ κερδίζει κατὰ τὸ μέγεθος, γάνει κατὰ τὴν λεπτότητα, σκληρυνόμενος. Ὁ σπόγγος ἐνίοτε περιβάλλει λεπτοὺς στελέχεις φυκίων, εἰς τὰς ὁπὰς δὲ αὐτοῦ συχνὰ ἐμφωλεύουσι σκώληκες· μύριοι, εὐρίσκειται δὲ ἐνίοτε ὑπὸ τὴν ρίζαν αὐτοῦ ἡ φωλεὰ τοῦ θαλασσοῦ σκαρπελοῦ.

5. [Τοὺς ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἀποσπώμενους σπόγγους ἐνεύρουσιν οἱ σπογγαλιεῖς εἰς σπάγγους χονδρῶς, οἰζίμια λεγομένους, δύο μέτρων τὸ μήκος, ὧν συνδέονται τὰ ἄκρα, σχηματίζουσιν ἑρμαθούς, λεγομένους ἀρμάθους· ἔπειτα πατοῦσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς παραλίας ἢ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, κατόπιν ῥίπτουσιν αὐτοὺς ἐπὶ δολιχέρῳ νύκτα εἰς τὴν θάλασσαν, προσδένοντες τοὺς ἑρμαθούς πρὸς τὸ πλοῖον, τὸ δὲ πρὸς ἀνασύρουσιν αὐτοὺς καὶ κτυποῦσι διὰ κοπῆντος ἢ πατοῦσι τοὺς ποδῖ, μέχρις

οὗ ἐξέλθῃ ὅλος ὁ ὀπός, τὸ δὲ τυχὸν ὑπολείπόμενον τῆς ἐπιδερμίδος ἀφαιροῦσι διὰ μαχαίρας· οὕτως ἐκ μαύρων οἱ σπόγγοι ἤδη γίνονται κίτρινοι, ἀποξηρανθέντες δὲ, ἐναποτίθενται εἰς σάκκους ἐντὸς τοῦ πλοίου. Ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς ἐκκινήσεως οἱ σπογγαλιεῖς, πωλοῦσι τοὺς σπόγγους εἰς τοὺς σπογγεμπόρους, οἱ μὲν ἔχουσι κατὰ χιλιόγραμμα, οἱ δὲ κατὰ κομμάτια, οἱ δὲ βρεγμένους, κατ' ἐκτίμησιν ὀλοκλήρου τῆς μερίδος, λεγομένης παρτίδος. Οἱ ἔμποροι, παραλαβόντες τοὺς σπόγγους, δι' ἐδικῶν ἐργατῶν ψαλιδίζουν αὐτοὺς, ἀφαιροῦντες τὰ παρὰ τὴν ρίζαν πετρίδια καὶ τὰς ἀνωμαλίας, κατόπιν δὲ βάλλοντες αὐτοὺς εἰς ἀνάλυσιν βιτριολίου, πλύνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν, εἴτα δὲ εἰς ἀνάλυσιν ἀσβέστου· τέλος, ῥίπτουσιν ἐπ' αὐτῶν δάσιν τινὰ λεπτοτάτης λευκῆς ἄμμου, ὅπως λάβωσι χρώμα καὶ δύναμιν. Μετὰ παρέλθουσιν μίαν ἢ δύο ἡμερῶν, ἐκθέτουσι τοὺς σπόγγους εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἥλιον, μέχρις οὗ τελείως ἀποξηρανθῶσιν, εἴτα δὲ δι' ἐδικῶν ἐργατῶν χωρίζουσιν αὐτοὺς κατὰ μέγεθος καὶ ποιότητα καὶ βάλλουσιν εἰς ξύλινα κιβώτια πρὸς ἀποστολὴν εἰς πλείστα ὅσα ἐμπορικὰ κέντρα τῆς Ἑσπερίας, ὅπου ἔχουσιν ἄντοποκρίτας ἢ καὶ ἰδίους ἐμπορεῖκούς οἴκους. Τὰ δὲ ἤδη τῶν σπόγγων εἶνε χονδρὰ ἢ κεντρίκια, λεπτὰ ἢ φῖνα, τσιμποῦχα· καὶ αὐτῆς, αἱ δὲ τιμαὶ κατήντησαν ἐσχάτως πολὺ ὑψηλὰ ἀπὸ 4 μέχρι 200 φράγκων τὸ χιλιόγραμμον.

6. [Οἱ κάταικοι πολλῶν νήσων καὶ παραλίων τοῦ Αἰγαίου ἦσαν καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀριστοὶ δύναιτο καὶ χειρισταὶ τοῦ κάμακος ἢ τριάνης καὶ τῆς γαγγάμου, μεταχειριζόμενοι καὶ τότε τοὺς τρεῖς καλοὺς τρόπους διὰ τὴν σπογγαλιεὶαν, ὥσπερ καὶ νῦν. Γνωστὸν εἶνε τὸ γνομικόν· ἀδεῖται Δηλίου κολυμβητοῦ, ἐνθ' νῦν λέγουσι· «Βουτὰ ὡς Καλύμνιος», ἀναφέρει δὲ ὁ Ἡρόδοτος ἐν Οὐρανίᾳ, 8, ἔχοντων δὴ τὴν τὸν Σκυλλίαν ἐκ Σκυώνης. Τὸν σπόγγον δὲ ἤδη ἀναφέρουσιν ὁ Ὀμηρος μὲν ἐν Ὀδυσσεῖᾳ, γ 453

«Ἵδαι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι κάθαιρον», ὁ Διοσκόριος δὲ ἐν Ἀγχιμένονι, 1327—29.

«Ἰὼ βρότε·α, πρέγματ' εὐτυχούντα μὲν σκιά τις ἂν τρέφειεν, εἰ δὲ δυστυχοί, βολαῖς ὑγρώσεων σπόγγος ὤλεσεν γραφὴν», ἄλλοι δὲ ἄλλαχοι,

7. [Φιλολογικῶς καὶ ἀρχαιολογικῶς ἐνδιαφέρει ἡ ἀνακοινώσις, ἣν ἔλαμεν ὁ ἐλλόγιμος γραμματεὺς τῆς Δημογεροντίας Σπύρης κ. Δημοσθένης Χαβίερᾳ· ἐν ἄρθρῳ δημοσιευθέντι κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1901 ἐν τῇ «Φωνῇ τῆς Κύπρου», δηλαδὴ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ περὶ ζῶων μορίων πραγματείᾳ αὐτοῦ, (B, 16), ἀναφέρει ὄργανον, ὅπερ ἐνίοι τῶν κολυμβητῶν πρὸς τὴν ἀναπνοὴν πορίζονται, ἵνα πάλιν χρόνον ἐν τῇ θαλάσσῃ μένοντες, ἔλκωσιν ἐξώθεν τοῦ ὕδατος διὰ τοῦ ὄργανου τὸν ἀέρα, παραβάλλων τὸ ὄργανον τοῦτο πρὸς τοὺς μυκτήρας ἢ προδοσκάδας τοῦ ἐλεφάντων, ἀνυψούντων τὰς προδοσκάδας πρὸς ἀναπνοὴν ἐν τῇ διὰ βαθέος ὕδατος πορείᾳ. Ἐκ τούτου πασίδηλον καταγίνεται, ὅτι οἱ ἄρχαιοι μετεχειρίζοντο ὄργανον, ὅμοιον τῇ προδοσκάδι τῶν ἐλεφάντων, δι' ἐργατίας ὑποβρυχίνας,

ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδόλως ἔπεται, ὅτι οἱ σπογγαλιεῖς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔλκωον τοὺς σπόγγους διὰ τοῦ ἐν λόγῳ ὄργανου· πολλοὺ γὰρ καὶ δεῖ. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε τόση ἀρθρία σπόγγων, καὶ ἡ κατανάλωσις αὐτῶν ἦν ἀσυγκρίτως μικροτέρα τῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὥστε ὑπερῆκον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὴν μενέκων καὶ διὰ καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους μέχρι τοῦ 1866 οἱ τρεῖς καλοὶ πατροπαράδοτοι τρόποι τῆς σπογγαλιείας, δηλαδὴ διὰ τῆς γυμνῆς τῷ σώματι καταδύσεως, διὰ τοῦ κάμακος ἢ τριάνης, καὶ διὰ τῆς γαγγάμου· μάλιστα δὲ τῷ 1866 εἰσῆλθῃ ὁ δολιχότατος τρόπος τῆς διὰ σκαφάνδρων σπογγαλιείας. (Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»,

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Κατὰ μετάφρασιν

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΑΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια τῶν ἐν ἔρῳ. 199)

Μάϊος 18...

Ὁ Ἀρμάνδος καὶ οἱ γονεῖς τοῦ ἐπισπεύδουσι τὴν τέλει τοῦ γάμου, Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ γείνη κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, καὶ μετὰ ταῦτα θὰ μεταβῶμεν ὅλοι ὁμοῦ εἰς Μόνην ὅπως παρειαυθόμεν εἰς τὸν τρυγητόν· τὰ σχέδια ταῦτα καὶ τὸ περιστοιχίζον ἡμᾶς χαρίεν θέαμα τῆς εὐτυχῆς νεότητος μεγίστην προξενοῦσι χαρὰν εἰς τὸν σύζυγόν μου, ἐγὼ δὲ εἶμαι εὐτυχὴς διὰ τοῦτο, φυλάττουσα δι' ἑμαυτὴν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὴν θλίψιν μου.

Ἰούλιος 18...

Εἴμεθα καθ' ὅλα ἔτοιμοι διὰ τοὺς γάμους· ἡ προῖξ τῆς κόρης μου, ἡ σύνταξις τοῦ συμβολαίου, ἡ ἀγορὰ τῶν ἐπιπλῶν διὰ τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ χειμῶνος οἰκίαν τῶν τέκνων μας (διότι τὸ θέρος ἀπεφασίσθη νὰ διέρχωνται ἐν τῇ ἐσχάτῃ πλησίον τῶν ἄλλων γονέων τῶν), ὅλα ἡτοιμάσθησαν. Ἡ Ἀντωνέττα φαίνεται εὐτυχὴς καὶ εὐελπίς... Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ πάντα εὐλογίαν ἐπὶ τῆς προσφιλούς καὶ γλυκεῖς παιδείας.

Σεπτέμβριος 18...

Τὸ συμβόλαιον ὑπεγράφη. Ὁ Ροβέρτος, ὁ Λεόντιος, ὁ Ἀδόλφος εἶνε ἐδῶ· μετὰ τινος ἀκόμη ὁρας θέλω ἀναθεῖναι εἰς χεῖρας ἄλλου τὴν τύχην τῆς θυγατρὸς μου... Ὁ Θεός, ὅστις γνωρίζει τὰ βάθη τῶν καρδιῶν μας, ἂς εἰσακούσῃ τὰς δι' αὐτὴν εὐχὰς μου, τὰς θερμὰς προσευχὰς καὶ τὰς ἱκεσίας... Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐνίοτε ἄδικος, καὶ ἔρχονται στιγμαὶ, καθ' ἃς ὁ δυστυχὴς Ἀρμάνδος καὶ ὁ πρὸς τὴν θυγατέρα μου ἔρως καὶ αἱ περιποιήσεις τοῦ μοι ἀποβαίνουσι σχεδὸν μισηταί· παλαιῶ, ὅσον δύναμαι, πρὸς τὰ αἰσθήματα ταῦτα, διότι, τέλος, δίδουσα εἰς αὐτὸν τὴν θυγατέρα μου, ἀναγνωρίζω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο δικαίωμα δύναμαι νὰ ἔχω, εἰμὶ τὸ τῆς στοργῆς καὶ τῆς συμβουλῆς.

οὐδὲν ἄλλο δύναμαι ν' ἀπαιτήσω ἢ τὸ τῆς ἐκουσίας ἐμπιστοσύνης. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, τῆς μόνης τελείας φρονήσεως καὶ ἀληθείας. Ἐγκαταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, εἶνε σαφές. Ἐν καὶ ὁ ζυγὸς οὗτος, ὁ τὸσον εὐελοὺς διὰ τὰ τέκνα, εἶνε βαρύντατος διὰ τὰς μητέρας.... Ὁ ζυγός μου μὲ καταλαμβάνει καὶ μὲ ἐνθαρρύνει.

Σεπτέμβριος 18...

Ἡ θυσία ἐπετελέσθη, καὶ ἐγὼ ἀνέλαβα τὸ λογικὸν καὶ τὸ θάρρος μου. ἐνεπιστεύθην τὴν θυγατέρα μου μετὰ κρυφίας ἐδύνης, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης, εἰς χεῖρας συζύγου, ἐν αὐτῇ ἐξέλεξε καὶ ἀγαπή. εἰς τὸν Κύριον ἀναθέτω τὸ μέλλον τῆς, ἱκετεύουσα αὐτὸν νὰ τὴν προκρίσῃ μὲ πᾶσαν ἀρετὴν, ἥτις ἀρμόζει εἰς τὰς φρονίμους συζύγους καὶ τὰς καλὰς μητέρας. ἐλπίζω δέ, ὅτι ἔ-καίνο, ὅστις γνωρίζει τὸν βαθμὸν τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀδυναμίας μας, δὲν θέλει τῇ ἀποστείλῃ δοκιμασίας ἀνωτέρας τῶν δυνάμεών τῆς. Ἦτο ὡραιοτάτη ἐν τῇ λευκῇ νυμφικῇ τῆς περιβολῇ, ἦτο λίαν συγκεκινημένη καὶ σοδαρά, ἵστατο δὲ κατὰ τὴν τέλει τοῦ μυστηρίου μετὰ μεγίστης προτοχῆς καὶ κατανύξεως. Ὁ παῖς μου Ἰούλιος, ὅστις εἶχε θελήσει αὐτὸ τὸ συνοικεῖον, δὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἐμοῦ τεταραγμένος, ἰδίως ὅτε εἶδε τὸ τέκνον μας νὰ τὴν ζητῇ γονυπετὴς τὴν εὐλογίαν του. Ἀδελφὸν ἀναχωροῦμεν διὰ Μίσην, ὅπου θὰ διέλθωμεν τὸ φθινόπωρον εἰς ὁμοῦ. Τὸ κλίμα ἐκεῖ εἶνε ἐξαίρετον, λέγουσι, καὶ ἐλπίζω ὅτι, ἐπὶ τὴν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ οὐρανοῦ, ἢ ἐν τῇ ἐξοχῇ διαμονῇ μας θὰ ᾖ πολὺ ὠφέλιμος εἰς τὸν σύζυγόν μου, τοῦ ὁποίου ἡ ὑγεία μοι ἐμπνέει ἐνίοτε ἀπείριστα προσιτημάματα.

Νοέμβριος 18...

Ἡ Ἀντωνέττα μου εἶνε εὐτυχιστάτη ἀπολαμβάνει ἤδη ἀπὸ τὴν ἀνοιξίν τῆς ζωῆς τῆς τὰς πρώτας ὥρας καὶ ἀνεφέλους ἡμέρας, ὡς χορηγεῖ ἐνίοτε εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν ὁ Κύριος, ἐπιφυλάσσει δὲ ἀργότερα τὰς δοκιμασίας τοῦ βίου. διότι, τότε ἰδίως, ὅτε ἡ τὸσον νόμιμος καὶ ἀγία στοργὴ καθίσταται σταθερὰ καὶ ἀκλόνητος, τότε ἀπρόοπτοι περιστάσεις, ὡς οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποφύγῃ, χύνουσι μικρὰν εἰς τὴν χαρὰν μας. Ὁ Ροβέρτος, τελειώσας λαμπρῶς τὰς σπουδὰς του, ἦλθε νὰ ἐγκατασταθῇ πλησίον μας, καὶ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας θ' ἀγορεύσῃ διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸ δικαστήριον. Ὁ Λεόντιος εἶνε εἰς τὸ γυμνάσιον, ὁ Ἀδόλφος διανύει τὸ τελευταῖον ἔτος του εἰς τὴν σχολὴν τοῦ ἁγίου Κύρου, καὶ ὁ Γεώργιος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἱερατικὴν σχολήν. Ἡ Ἐρριέτα εἶνε τεθλιμμένη καὶ πλέον παρὰ ποτε ἐπιδίδεται εἰς ἀγαθοεργίας. Προσπαθεῖ νὰ λησμονήσῃ τὰς ἰδίας θλίψεις τῆς, παρηγοροῦσα τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ συχνότατα τὴν βλέπω δακρύουσαν, δταν συναντᾷ μητέρα περιστοιχιζομένην ὑπὸ τῶν υἱῶν τῆς, ἐκείνη, ἥτις βλέπει τοὺς ἰδικούς τῆς τὸν μὲν ἕνα ἀφιερωμένον εἰς τὴν τύχην τοῦ πολέμου, τὸν δ' ἕτερον εἰς τοὺς κινδύνους μακρινῶν ἱποποταλῶν. Χθὲς, ἰδοῦσα πτωχὴν τινα γυναῖκα, ὑπερέβα ὡς διὰ τὰ ὠραία καὶ ρωμαλεὰ τέ-

να τῆς. ὡς ἡ μήτηρ τῶν Γράκχων, μοι εἶπε χαμηλοφώνως: αἴθε νὰ ἔμενον πάντοτε τὸσον μικρὰ!

Νοέμβριος 18

Ἡ κρίσιμος στιγμή πλησιάζει, καὶ ὁ δυστυχὴς Ροβέρτος μου ἀμφιβέβηκε περὶ ἐαυτοῦ καὶ τρέμει. ἐμπιστεύεται εἰς ἐμὲ τὰς ἀνησυχίας του, ἐγὼ δὲ προσπαθῶ νὰ τὸν ἐνθαρρύνω, καὶ ἐφιστῶ τῆς προσοχῆς του οὐχὶ ἐφ' ἐαυτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ὑπερασπισθῇ. πολὺ δ' ἐπεθύμουν νὰ ἀφαισίουτο ὅλος εἰς αὐτὴν, νὰ ἐλησμόνει τὴν ἀτομικότητά του, τὴν φωνὴν του, τὰς χειρονομίας του, αὐτὰς τὰς χεῖράς του, περὶ ὧν λέγει, ὅτι εἶνε τὸσον ἀδέξιος, αὐτὸ τὸ ἀκροατήριον, διὰ τὸν τρομάζει, καὶ νὰ μὴ σκέπτεται ἄλλο ἐκτὸς τῆς πεποιθήσεως, ἣν ἔχει σχηματίζει, καὶ τῆς ἀληθείας, ἣς τὸν θρίαμβον ἐπιδιώκει. Ὁ πατήρ του οὐδόλως ἀμφιβέβηκε, ὅτι τὸ τὸσον θορυβοῦν αὐτὸν ἀκροατήριον θέλει τὸν ἡλεκτρίσει κατὰ τὴν κρίσιν στιγμήν, καὶ ἐγὼ, ἥτις προποιοῦμαι τὴν γεναίαν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ υἱοῦ μου, τρέμω, φοβοῦμαι, καὶ ἱκετεύω τὸν Θεὸν δι' αὐτόν.

Νοέμβριος

Μολονότι λίαν τεταραγμένος, ἐπέτυχεν ὁμοῦ, καὶ ἡ ἀγορεύσις του ὑπῆρξε θρίαμβος. εἶμαι μήτηρ εὐτυχῆς. (ἀκολουθεῖ)

Πρὸς τοὺς Συνδρομητὰς τῆς «Ἀναπλάσεως»

Ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἀφελίστε εἰσέτι τὴν συνδρομὴν σας παρακαλεῖσθε νὰ στείλητε αὐτὴν τὸ ταχύτερον, ἀπ' εὐθείας μὲν οἱ διαμένοντες εἰς μέρος ὅπου δὲν ἔχομεν ἀνταποκριτήν, διὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας δὲ ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτος ἐπ' ἀναλαμβάνομεν ἡ καὶ πάλιν ὅτι τὰ ἐξόδα τῆς «Ἀναπλάσεως» τρέχουν ἀνὰ πᾶσαν ἐβδομάδα, καὶ διὰ τοῦτο ἐγκαίρως πρέπει νὰ πληρώνωνται καὶ αἱ πρὸς αὐτὴν δεῦλαι.

Πρὸς τοὺς ἀνταποκριτὰς τῶν Χρυσοστομικῶν. Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις τὴν παρακλήσιν μας ὅπως ἐπισπεύσῃτε τὴν ἀποστολὴν τῶν ὀφειλομένων οἱ ἐξ ὑμῶν καθιστεροῦντες, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀυξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν τυπογραφικῶν φύλλων ἐκαστοῦ τεύχους ἀπὸ 7 εἰς 8.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Βιβλιοπωλείου «Ἀναπλάσεως»

Παρακαλοῦνται οἱ κκ. ἀνταποκριταὶ μας ὅπως ἐκκαθαρίτωσι τοὺς μετὰ τοῦ Βιβλιοπωλείου λογαριασμούς των ἀπὸ Εὐαγγέλια, Ραββίνους καὶ λοιπὰ βιβλία.

Κατ' αὐτὰς ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις καὶ τοῦ Β' τόμου τῶν Εὐαγγελίων τῆς «Ἀναπλάσεως» (τὸ κατὰ Μάρκον μετὰ συντόμου Ἑρμηνείας καὶ Προσευχῶν).

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν δέον ν' ἀπευθύνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἀναπλάσεως», ὁδὸς Ἀδριανού, ἀριθ. 64. Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Βιβλιοπωλείου.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΡΙΣΤ. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ

66—Ὁδὸς Ἀδριανού—66